

LUDOTECA – FORMĂ ALTERNATIVĂ DE EDUCAȚIE EXTRAȘCOLARĂ

Suport de curs

**This programme is funded by the European Union,
co-funded and implemented by the
United Nations Development Program**

Support to Confidence Building Measures

Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii

Поддержка мер по укреплению доверия

PROGRAMUL DE GRANTURI 2013 – Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii

*Empowered lives.
Resilient nations.*

Suportul de curs „**Ludoteca – formă alternativă de educație extrașcolară**” a fost elaborat de Asociația „Prietenii Copiilor”, în cadrul proiectului „Building a common approach to children”, realizat de Reprezentanța din Republica Moldova a Fundației „Terre des hommes”, Lausanne – Elveția, cu asistența Programului „Susținerea măsurilor de promovare a încrederii”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

Date de contact:

Reprezentanța din Republica Moldova a
Fundației „Terre des hommes”, Lausanne – Elveția
Adresa: Str. Nicolae Iorga, Nr. 6, ap. 3
MD-2009, Chisinau, Moldova
Telefon: +373 22 23 80 39 / 23 86 37
Fax: +373 22 23 85 77
E-mail: office@tdh-moldova.md

CUPRINS

TEORII DESPRE JOC

1. Definiția jocului;
2. Distingerea tipurilor de joc;
3. Etapele de realizare a unui joc;
4. Elementele unui joc reușit;
5. Ce este animația. Scopul animației. Tehnicile animației;

LUDOTECA. DELIMITĂRI CONCEPTUALE. LUDOTECARUL

1. Ce este o ludotecă?;
2. Definierea noțiunii "Ludoteca";
3. Istoria apariției ludotecilor în Europa;
4. Tipuri de ludotecă;
5. Funcțiile ludotecii;

ACTIVITĂȚILE LUDICO - EDUCATIVE

1. Competențele ludotecarului;
2. Ce găsim într-o ludotecă ?;
3. Structura ludotecii: organizarea spațiilor, logistica, determinarea graficului de funcționare, capacitatea, etc.
4. Activitățile din ludotecă;
5. Principiile generale ale ludotecii;

MODULUL I: TEORII DESPRE JOC

JOCUL - INSTRUMENT LUDIC

Jocul reprezintă o activitate fizică sau mentală desfășurată din plăcere, orientată pe distracție, la care participă un grup de persoane lansate în dezlegarea unor probleme amuzante.

Delimitări conceptuale

Conform dicționarului Enciclopedic al Limbii Române, noțiunile de „joc” și „a se juca”, au multiple sensuri. Astfel, cuvântul „joc” poate avea sensuri de amuzament, un sens figurat ca de exemplu „jocul cu focul”, poate semnifica un lucru ieșit din comun, „jocul naturii”, ori ceva întâmplător, aleatoriu cum e „jocul destinului”.

Jocul reprezintă o forță puternică, o forma spontană de pregătire pentru viața matură și fixează multe achiziții pe care le creează. Un copil care nu se joacă nu este un copil normal, iar viața sa ulterioară, de adult, va avea de suferit. Dimpotrivă a folosi jocul, adaptat la scopuri educative precise, înseamnă a dezvolta benefic una din energiile cele mai profunde ale copilăriei.

Jocul prezintă următoarele particularități:

- jocul permite manifestarea largă a independenței în acțiuni;
- jocurile favorizează dezvoltarea creativității și inițiativei;
- jocurile permit dezvoltarea spiritului de competitivitate.

După cercetarea cu mare atenție a surselor istorice, definițiile pe care le dau autorii cu privire la joc sunt numeroase. Sa încercat explicarea jocului din diferite puncte de vedere și anume:

- biologic ;
- psihologic;
- pedagogic;
- filozofic.

În literatura de specialitate au apărut numeroase teorii ce încearcă să explice jocul și funcțiile sale.

JEAN PIAGET - consideră că jocul are caracteristic asimilarea de impresii și reacții pozitive de către copii.

LEHMAN și WITLY – scot în evidență faptul că prin joc conținutul este dependent de mediul social al copilului, însușindu-și cunoștințe privind profesii, activități.

EDVARD CLAPAREDE – este de părere că jocul reprezintă o adevărată muncă pentru copil, fiind un mijloc cu ajutorul căruia își poate dezvolta eu-l său psihologic.

TIPURI DE JOC

Jocurile pot fi clasificate conform următoarelor criterii:

- **După tip de coordonare:**
 - joc liber, și organizat;
 - joc coordonat de adult;
- **După numărul de participanți:**
 - joc individual și
 - de grup;
- **După spațiul în care se desfășoară:**
 - joc de interior și
 - de exterior;
- **După vârsta jucătorilor:**
 - jocuri pentru copii și
 - adulți;
- **După specificul jocului:**
 - jocuri sportive și
 - de ambient;
- **După aria de răspîndire:**
 - jocuri naționale și
 - internaționale;
- **După tipul de reguli:**
 - jocuri educative,
 - jocuri cu reguli stricte,
 - jocuri libere;
- **După scopul educativ asupra personalității copilului sau de dezvoltare a acesteia:**
 - **jocuri de auto cunoaștere, prezentare, care pot fi folosite ca un prim pas la începutul unei activități, sesiuni de formare sau a unui program de lungă durată. Scopul principal al acestora este facilitarea autocunoașterii realizată în grupul de semeni, stabilirea primului contact. Prin intermediul acestor tipuri de joc participanții pot afla numele / prenumele colegilor, informații despre anumite evenimente din viața fiecărui, interesele, visele și aspirațiile lor etc.**
 - **jocuri de cooperare și de comunicare, care vor contribui la crearea unei atmosfere prietenoase, de ajutor reciproc, încredere, comunicare deschisă, făcînd ca procesul de convețuire în grup să fie mai puțin anevoios. Prin intermediul acestor jocuri se va consolida grupul și se va promova o comunicare eficientă.**
 - **jocuri de creativitate și de confecționare, care facilitează dezvoltarea și valorificarea potențialului creativ.**
 - **jocuri de energizare și de spargere a gheții, care reprezintă activități fizice care au scopul să îmbunătățească circulația sanguină în tot corpul, inclusiv creier, astfel restabilind energia după o activitate îndelungată.**

- **jocuri de formare a grupurilor, care** includ tehnici și jocuri energizante prin care ve-ți putea ajuta participanții să formeze perechi și grupuri atunci când este nevoie, aceste tehnici vă vor ajuta la spargerea grupurilor de amici care nu vor să se despartă pentru a participa la un joc sau altul.
- **După criteriu de dezvoltare generală:**

- **Motricitate generală**

Sunt toate acele jocuri mobile și de coordonare a mișcărilor, simple, care nu necesită o precizie foarte exactă, fină, de exemplu:

- Mingea pon pon, Coarda de sărit, Oala hop, Ping pong pentru spațiu închis și liber, Rachete de ping pong.
- Mingi ușoare de cauciuc, Mingi de diferite mărimi. Baloane de spumă, Twister, Inel pentru baschet, Patine, etc.

- **Motricitatea fină**

Sunt toate acele jocuri de coordonare vizual- motorică care desemnează maturitatea unei capacități mult mai elaborate ca cea precedentă, de exemplu:

- Jocul de Darts, bile din lemn, Diferite piese din lemn, Jenga, Basket Ball, Football, Fotbal Mola, Labirint din lemn, Frisby, Skate board
- Bâte moi de baseball cu mingi, Farfurii zburătoare, etc.

- **Senzoriale**

Sunt toate acele jocuri care necesită implicarea unuia sau a mai multor simțuri, spre exemplu:

Diferite tipuri de Domino, Tombola sunetelor și zgomotelor, Puzzle de diferite dimensiuni (de la 25 la 200 de piese), Puzzle tridimensionale, Tangram, Simon, etc.

- **Expresiv Imitative**

Sunt toate acele jocuri prin care copilul "pune în scenă" emoții, temeri, dorințe. În joc copilul exprimă sentimentele proprii, acest fapt se produce și atunci când sunt jucate (puse în scenă) lucruri, fapte deja cunoscute (litigii între mama și tata, cumpărături la magazin, etc.) pentru că procesul imitării este în permanență filtrat de o interpretare proprie a lucrurilor.

Sunt toate jocurile de rol, de exemplu:

Casa păpușilor, Păpuși variate (simplu de animat), Mobila pentru case, Jocuri de meserii (variate), Pista electrică, Camion mare de plastic, Betonieră mare de plastic, Marionete, teatrul de păpuși, Soldății și indienii, Visual game, Diferite tipuri de construcții, Ferma? Cu animale, Timbri, Table magnetice și litere, Table cu burete, Diferite instrumente muzicale, Castel mare, Casă mare pentru copii. Tam tam, Tipografie, A fost o dată, etc.

- **Comunicare - Noroc (Hazard)**

Sunt toate acele jocuri unde norocul joacă rolul determinant și nu este necesară implicarea anumitor abilități specifice ale jucătorului. În acest context prevalează comentariul asupra jocului și discuția vis-a-vis de rezultatul jocului, determinat de noroc.

Sunt jocurile care le plac mult copiilor mai mici, când doresc să-i provoace pe adulți. De exemplu: Ferma; Tombola, Tombola gigantică cu animale, Bătălia navală, Uno, Uno junior, Monopoli, Casa cu fantome, Ghicește cine?, etc.

- **Limbaj-Cultură generală**

Aceste jocuri necesită implicarea unei capacități care a marcat evoluția omului - măiestria lingvistică, contribuind în mare măsură la dezvoltarea personalității. Cunoașterea cuvintelor și posedarea unui bogat vocabular face recunoscută o serie de jocuri ca grup în sine, spre exemplu: Crucimaster, Taboo, Taboo junior, Poet liric, Cine stie?, Jocuri de asociere logică, etc.

ETAPE ÎN DESFĂȘURAREA UNUI JOC REUȘIT

- **Sensibilizarea și motivarea pentru joc**

Motivarea și sensibilizarea participanților sunt două aspecte foarte importante, care dau viață jucătorului indiferent de categoria de vârstă.

Sensibilizarea participanților poate fi realizată prin diferite metode de informare: afișe, invitație personală, mesaj muzical, ghicitoare.

Motivarea jucătorilor reiese dintr-o bună sensibilizare, noutatea jocului dezvoltarea spiritului colectiv, distracția oferită.

- **Pregătirea tehnică și a materialelor.**

Pregătirea tehnică presupune fixarea unor reguli de joc simple, clare, care nu lasă loc interpretărilor și neînțelegerilor de către participanți.

Pregătirea materialelor presupune procurarea tuturor materialelor necesare activității, înainte de desfășurarea acesteia. Prezența materialelor creative, contribuie la o bună motivație a participanților și la atingerea obiectelor propuse.

- **Adunarea participanților și explicarea regulilor.**

Debutul jocului, condițiile mediului / spațiului, motivația și securitatea sunt esențiale pentru derularea și realizarea activităților cu succes. Modalitatea de desfășurarea a jocului trebuie să fie clar explicată, fiecare participant având șansa de a pune întrebări, de a cere explicații cu privire la regulamentul jocului.

- **Construirea echipelor.**

Echipele construite trebuie să fie echilibrate în funcție de aptitudinile fizice, psihice, afinități, vârstă. Formarea echipelor se poate face în mai multe moduri, cum ar fi:

- la alegerea participanților;

- în funcție de destin: tragere la sorți, atribuirea de numere;

- echipe formate de animator / coordonatorul jocului

- **Tema jocului și ambianța de formare.**

Ambianța în care se desfășoară activitatea sporește plăcerea jocului. Definirea unor detalii ale situației de joc : costume, expresie, decor, spațiu, face jocul să fie mai atractiv. Animatorul trebuie să joace și el la fel ca toți jucătorii.

- **Motivația animatorului**

Principiu: pentru a juca un joc cu succes animatorul trebuie ca el însuși să anime jucătorii; el este motorul, imprimă tonicitate și entuziasm ambianței de joc.

CÎTEVA ELEMENTE ALE UNUI JOC REUȘIT

Ritmul jocului în raport cu vârsta jucătorilor

Ritmul jocului se adaptează la nevoia de mișcare a participanților, la particularitățile de vârstă a participanților, la curba de efort caracteristică momentului de desfășurare, la locul în care se desfășoară jocul: pădure, munte, plajă, interior, exterior.

Animarea rezultatelor

Trebuie păstrată atmosfera din timpul jocului. Nu se va insista pe echipele care au terminat ultimele: putem plasa echipele la același nivel, pentru a evita diferite momente neplăcute sau imprevizibile.

Evaluarea animatorului

Animatorul trebuie să evalueze derularea jocului făcând o comparație între ceea ce se așteaptă de la joc și ceea ce sa realizat. Fiecare joc trebuie să determine o ajustare a regulilor; dacă este cazul animatorul trebuie să fie capabil să întrebe jucătorii despre cum a decurs jocul și să aștepte criticile din partea acestora.

CE ESTE ANIMAȚIA?

A anima înseamnă a da viață, a însufleți.

Termenul de animație vine din latinescul “animus” ce înseamnă prin traducere suflet, prin urmare animatorul este persoana care însuflețește, înveselește, inițiază o activitate, o acțiune.

Animația operează cu 2 instrumente de bază:

- instrumentele ludice - jocul;
- instrumente de activizare culturală (atelier de creație, evenimente culturale (sărbători, aniversari, expoziții excursii,)

Animația este orientată în trei direcții așa încât copilul reușește să:

- Să facă (să se joace, să construiască, să creeze...)
- Să se exprime
- Să se distreze

SCOPUL ANIMAȚIEI :

Bunăstarea copilului – descoperirea capacităților, valorificarea și dezvoltarea potențialului acestuia.

DEFINIȚIA lui Andreea Martini (expert în activități ludice):

Animația este o profesie, un lucru social cu persoane în mediul lor, scopul căreia este bunăstarea acestora. În timpul animației se lucrează individual sau în grup, utilizând instrumente ludice sau culturale.

Tehnici de bază ale animației socio-educative.

Animația operează cu 2 instrumente de bază:

- instrumentele ludice - jocul
- instrumente de activizare culturală (atelier de creație, evenimente culturale sărbători, aniversari, expoziții excursii,)

MODULUL II: LUDOTECA.

DELIMITĂRI CONCEPTUALE.LUDOTECARUL

CE ESTE O LUDOTECĂ?

Noțiunea ludoteca provine din: latinescul „ludo” – a se juca , a se antrena și grecescul „theca” – loc de întâlnire ,de conversație, culegere.

Deci, **Ludoteca este un loc de întâlnire pentru a se juca.**

Ludoteca, în sens foarte larg, **este un serviciu social adresat comunităților mai mult sau mai puțin defavorizate**, care permite:

- **Valorificarea potențialului creativ și dispoziția ludică, atât a copiilor cât și a adulților** (părinți, tineri, educatori, etc.);
- Găsirea unor **soluții alternative și participative** pentru **organizarea timpului liber** (cunoașterea mediului înconjurător, jocuri de diferit tip, cultivarea valorilor pozitive și a gustului pentru frumos);
- **Responsabilizarea și consolidarea** relațiilor din comunitate într-un cadru pozitiv și relaxant.

Ludoteca poate fi :

- Un centru pentru întâlnire și socializare pentru persoane de vârste și categorii sociale diferite
- Un centru de întâlnire și socializare p/u persoane cu capacități diferite
- Un suport pentru copiii din spitale
- Un serviciu teritorial
- Un atelier p/u activități manuale și creative
- Un loc pentru redescoperirea și reînvierea tradițiilor populare
- Un centru de consultanță și informare în domeniul jocurilor și jucăriilor
- Un observator privilegiat și un centru de recuperare a disabilităților minore
- Un centru pentru organizarea de sărbători și de manifestări culturale
- Un centru de activități complementare activităților școlare

Sunt puțin dezvoltate ludotecile în țările unde nu există o cultură a jocului, iar inițiativele din domeniul educațional sunt limitate și orientate spre metodologia sistemului clasic.

DEFINIȚIA: LUDOTECA este :

- Un spațiu deschis, accesibil, dotat cu tot ce poate însemna joc;
- Un spațiu ordonat, catalogat;
- Coordonat de o persoană competentă pentru a răspunde nevoilor copiilor
- O persoană ce poate fi drept catalizator (furnizor) de idei și resurse financiare dar mai ales umane (părinți, adulți din comunitate)

ISTORIA APARIȚIEI LUDOTECILOR DIN EUROPA

Istoria și modelele de ludoteci

De fiecare dată cînd se încearcă să se stabilească cui îi aparține meritul deschiderii primei ludoteci în Europa, se creează mari dificultăți. Este important să înțelegem care filosofie a jocului stă la baza fiecărei realități, la ce necesități ale copiilor și familiilor răspund, cum sunt gestionate, sunt recunoscute din punct de vedere legislativ, care sunt rădăcinile sociale, ce modificări pozitive au adus în viața și cultura apartenență. În acest context, vă prezentăm diferențele între ludotecile implementate în Europa, începînd din anii 60, împărțindu-le în trei categorii după realitățile continentale.

1. LUDOTECI "SPECIALIZATE" pentru copii cu handicap Europa de nord

Ludoteci de specializate și de îngrijire

Din această categorie mare fac parte ludotecile care au ca scop susținerea copiilor cu dizabilități și a familiilor acestora. Ele au scop social, de îngrijire și de recuperare, promovînd jocul individual și de grup între copii cu dizabilități, susțin familiile, pun la dispoziția comunității jocuri și jucării adecvate pentru persoanele cu handicap și susțin împărtășirea experiențelor între ei. Sunt aproape întotdeauna gestionate de voluntari, deseori de părinți, sau de asociații specifice ce activează în acest domeniu.

Apar în Europa de nord în anii 60.

O altă realizare de acest gen este ludoteca în spitale- permit copiilor internați să se joace și să creeze, astfel depășind mai ușor stările de frică legate de boală. Această experiență se naște din evoluția ludotecilor specializate în handicap.

Ludotecile private, mai bine zis „parcuri pentru copii” - scopul principal este de a oferi familiilor ajutor, punînd-se puțin accent pe valoarea, calitatea și cantitatea activităților desfășurate.

SUEDIA

În Suedia ludoteca („lekoteket”) este destinată familiilor cu copii care necesită îngrijire specială fie fizică, fie mintală. Obiectivul major este să favorizeze stimularea complexă a jocului individual și de grup, iar familiilor consultanță psiho-pedagogică. Ludotecă este la dispoziția copiilor pînă la vîrsta de 7 ani. Vizitele în ludotecă se fac conform înscrierii în baza recomandărilor date de medic. Bazîndu-se pe ideea că jocul este o metodă de a descoperi și dezvolta personalitatea copilului, ludoteca folosește jocul ca să atingă acest obiectiv, pentru a depăși dificultățile de comunicare și relaționare și pentru a îmbunătăți raportul dintre copil și lumea care-l înconjoară. Ideea creării unei ludoteci specializate, prima în Europa de acest gen ia naștere la Stocholm în 1963. Sistemul se bazează foarte mult pe fiecare individual. Jucăriile, distractive și educative, erau în permanență schimbate și completate cu altele mai dificile.

Ludoteca din Stocholm este gestionată de o asociație non-profit, ce provine dintr-o inițiativă privată, la moment este la gestiunea primăriei orașului. În Suedia sunt aproximativ 120 ludoteci.

DANEMARCA

În Copenhaga s-a deschis prima Ludotecă europeană în 1959 fondată de D-na Infeld, americană de origine daneză. Această "ludotecă", deschisă într-un centru pentru tineri, care presta doar serviciul de împrumut o dată pe săptămână tinerilor care frecventau acest centru. Această ludotecă funcționa doar în baza donațiilor și personalul nu avea nici o instruire specifică.

În realitate tipul de ludoteci care prevalează în Danemarca nici pe departe nu rămîne cea inițiativă nesemnificativă. Principalul model de ludotecă este acel destinat copiilor cu handicap care răspunde la necesitățile specifice în raport cu jocurile și jucăriile. Mai ales copiii cu dizabilități mentale și psihice sau copiii care vin din familii dezavantajate (de ex: emigrante sau cele care au nevoie de îngrijire după o traumă sau boală grea). Principalele activități este jocul cu copii și părinți și serviciul de împrumut a jocurilor. Unele ludoteci puteau chiar să ducă direct acasă jocuri adecvate pentru copii cu handicap.

Ludotecile sunt gestionate de Primărie sau de asociații din primărie, urmăresc același principiu ca și suedezii și apar în anii 60. Altele sunt finanțate de asociații care se ocupă de copii cu handicap specific (anumite) și beneficiază de ele doar copii care fac parte din aceeași asociație. Puține sunt dirijate de voluntari. Personalul este format doar din specialiști care lucrează pe jumătate de salariu în ludotecă.

Asociația ludotecilor daneze a fost creată 1983, pînă astăzi sunt înregistrate circa 80 de ludoteci.

NORVEGIA

Ludoteca (lekoteket) din Oslo s-a născut la 1 octombrie 1969 sub gestiunea Direcției de la Departamentul de Sănătate pentru copii cu handicap mental, datorită Ministerului Afacerilor Sociale, care dă cu împrumut jocuri și literatură specializată copiilor cu handicap mintal, fizic, epileptici, nervoși etc. Sistemul de împrumut este identic cu cea de la Stockholm: jocul este ales în colaborare cu părintele, avînd ca obiectiv favorizarea procesului de joc și dezvoltarea copilului. Din 1977 devine comună și ca să poți lua cu împrumut un joc este nevoie de trei condiții: să fii un copil cu handicap fizic, mental sau social; să fixezi întâlnirea dinainte (rezervezi); și să fii acompaniat de cel puțin un părinte.

MAREA BRITANIE

Ludotecile engleze sau înființate avînd un scop precis de a contribui la dezvoltarea copiilor cu handicap livrînd jocuri adaptate. Prima ludotecă sa înființat în 1976 în Enfield de Jill Norris, mamă a doi copii cu handicap, cu susținerea societății locale de copii cu handicap mental. Imediat după aceasta au început să apară ludoteci în spitale, în case sau școli specializate, în așa fel familiile care mergeau pentru consultații la medic sau fizioterapeut treceau prin ludotecă și luau jocuri în împrumut. Aceste ludoteci organizau traininguri de formare deschise pentru toți- medici, părinți, profesori.

Acum aceste ludoteci dau jocuri cu împrumut nu doar copiilor cu handicap dar, în mod special fraților acestora și adulților care necesită jucării și jocuri specializate.

LUDOTECILE “BIBLIOTECI DE JOCURI”

BIBLIOTECILE DE JOCURI

I-au naștere în parte în Franța și Germania, (și după cum vom vedea, vor marca primele experiențe din Italia), concentrându-se în special pe activități de joc în ludotecă, funcția jucăriilor în activitățile ludice și serviciul de împrumut. În cadrul acestor structuri se pune accent deosebit pe analiza și studiul științific a anumitor jucării, testarea jocurilor în (de) teren, a raporturilor cu producătorii și pieței de jocuri și obiecte ludice. Această abordare mai mult științifică, care nu răspunde tuturor necesităților copilului, este destul de săracă. Aceste structuri cuprindeau de obicei clasele grădinițelor și a școlilor elementare, ocazional se mai realizau activități de laborator, explorare și creație expresiv-artistică.

În Italia ludotecile au fost create inspirându-se din acest model (în particular acel francez) mai apoi proiectul a evoluat într-o manieră mult mai amplă și mai semnificativă.

FRANȚA

Prima ludotecă franceză a fost deschisă la Digione în 1968 sub egida Asociației Culturale din Borgogna, în urma vizitei directorului acesteia în Danemarca. Primele fonduri-8000 de franci. Alegerea jocurilor este făcută în colaborare cu specialiști din domeniu, sociologi, psihologi. Exemplul danez în curând va fi plasat pe plinul doi, Franța creîndu-și o structură cu caracteristici particulare. Principalele activități în ludotecile franceze sunt: Jocul în cadrul ludotecii, împrumutul de jocuri, studierea acestora și raportul constant cu producătorii. Careva din ele realizează activități de laborator (de multe ori structurate) și găzduiește vizite școlare. Ludotecile sunt fie de tip autonom, fie că sunt prezente în centre sociale.

Pentru a-și uni eforturile, ludotecarii se întrunesc în ALF (Asociația Ludotecilor Franceze), născută în 1979, președintele căreia pe o perioadă de cinci ani va fi Robert Jonard.

L' Association des ludothèques françaises, “ ALF “, care organizează cursuri de formare și perfecționare pentru ludotecarii, menține raporturi fructuoase de colaborare cu producătorii de jocuri la fel, și cu unele Universități franceze.

Astăzi există în Franța circa 950 de ludoteci, în mare parte publice. Un mare rezultat în drumul spre recunoșterea deplină a lucrului de “ludotecar” a fost atins la 30 noiembrie 1998, când a fost semnat între ALF și Ministererele Muncii, Solidarității Sociale, Tineretului, Sport, Cultură și Comunicare un acord ce prevedea acordarea locurilor de munca pentru 300 de ludotecari, fapt ce a favorizat profesionalizarea ludotecarilor existenți și popularizarea activității date. De o mare importanță este și faptul acordării, începînd cu 1998, a primei diplome de specialitate pentru ludotecari de către Universitatea din Bordeaux, care prevede 350 de ore nemijlocit formare de specialitate – rezultat al acordului de colaborare semnat între ALF și Universitate.

Din a. 1985 este editată revista oficială a ALF- “LUDO”. Această publicație trimestrială este destinată ludotecarilor și animatorilor din ludoteci, precum și tuturor celor ce practică jocul și jucăria. Revista este un mijloc, un instrument, pentru cei ce doresc să împărtășescă experiențele din cadrul ludotecii, a școlii și la general din cadrul spațiilor colective de educație și joc.

GERMANIA

În această țară ideea ludotecii a fost susținută din mai multe motive: ludoteca reprezintă nu doar un spațiu de distracție și împrumut al jocurilor dar și unul de testare a jocurilor, un centru de evaluare a utilității științifice a jocului și a jucăriei, pentru furnizarea de informații utile producătorilor de jocuri și orientarea părinților-consumatori. Mai multe denumiri ("Spielothek, Ludothek, Lusotheke") i-au fost conferite acestui serviciu care a apărut cu sloganul: " la fel cum biblioteca este pentru cărți, tot așa ludoteca este pentru jocuri".

Prima ludotecă germană a apărut la Quickborn, în noiembrie 1970, din inițiativa unui grup de tineri voluntari. Realizarea ideii a fost posibilă datorită donațiilor și a contribuției membrilor, organizării sărbătorilor pentru copii, însă, la începuturile sale nu s-a bucurat de susținerea administrației publice. Ludoteca a fost găzduită gratuit în localul unei școli elementare și s-a dezvoltat în mod constant de-a lungul anilor.

Este activat împrumutul gratuit al jocurilor și jocul nemijlocit în cadrul ludotecii cu ajutorul ludotecarilor. Sunt realizate , de asemenea și activități de laborator conform unui orar zilnic (pictură, bucătărie, etc.). Din 1974, ludoteca de la Quickborn este recunoscută drept una de utilitate publică și primește contribuții din partea oficialităților. Drept urmare a recunoașterii acestei ludoteci ca fiind un model de activitate publică pentru tineret, au fost inițiate și dezvoltate multe alte ludoteci.

Asociația ludotecilor din Germania "BDS" a fost creată în 1974. Acesta are scopul de a publica statuti de ludoteci, de a susține ludotecile nou-create, la fel asigură coordonarea.

Asociația tinde să fie o punte de legătură pentru ludotecile izolate, organizează seminare de informare pentru persoanele interesate care intenționează deschiderea unei ludoteci, permite întâlniri și schimburi de experiență.

BELGIA

Datorită inițiativei deputatului socialist din provincia Luxemburgului, Elie Deworme, în februarie 1972 apare ludoteca menită să recupereze "handicapul" socio-cultural: " împrumutul regulat al jocurilor educative ar spori dezvoltarea timpurie a capacităților intelectuale ale copiilor. Ludoteca va avea astfel un rol democratic important în furnizarea mijloacelor pentru o dezvoltare adecvată a copiilor din toate păturile societății".

La 7 iunie 1972, este emis un decret oficial conform căruia : " Ministerul acordă un grant special bibliotecilor publice pentru constituirea și asigurarea bunei funcționări a unei ludoteci. Doar ludotecile parte a unei biblioteci publice, pot beneficia de subvenții statale".

Astăzi există în Belgia circa 160 de ludoteci ce întrunesc în special copii de la 4 la 10 ani. Unele sunt specializate în sectorul copiilor cu handicap. Multe ludoteci (70%) sunt private și oferă servicii cu plată. Personalul nu este specializat, o bună parte fiind lucrători part time sau voluntari. Asociația Ludotecilor din Belgia, " LUDO " a fost instituită în 1984.

SUEDIA

Ludotecile suedeze apar din inițiativa unor mici grupuri de părinți sensibili la problema dată, care activează deja în sectorul educației sau al cercetării, și sunt aproape toate gestionate în mod voluntar.

Primele ludoteci apar în 1972 la Munchenstein și Zollilcon, fiind create în localul școlilor. Astăzi există în Suedia circa 400 de ludoteci: majoritatea create din inițiative private; altele sunt gestionate de asociații non-profit- asociații ale părinților, asociații ale femeilor, tinerilor, etc. Sunt deschise pentru toți copiii, cu sau fără handicap și de asemenea pentru adulți și bătrâni. Activitățile principale țin de împrumutul de jocuri la domiciliu, activități de joc în cadrul ludotecii și ocazional animație artistică. Personalul în mare parte este compus din voluntari. Asociația Suedează a Ludotecilor este creată în 1980.

LUDOTECI TERITORIALE

Ludotecile teritoriale sunt acelea în cadrul cărora este promovat jocul liber iar ludoteca este văzută drept un avanpost pentru a recâștiga dreptul la joacă, la socializare, la libera exprimare, la cunoașterea motivată a tuturor contextelor în cadrul cărora copilul trăiește și se dezvoltă. Cu alte cuvinte, se promovează o calitate a vieții mai bună a copilului și a familiei în general. Spațiile de joc, școala, spitalul, cartierele, cultura propriului oraș devin cîmpuri privilegiate de acțiune, de cercetare și cunoaștere pentru afirmarea dreptului la joacă. Această realizare este mai mult specifică țărilor latine, Italia inclusiv.

Experiența Italiei se îmbogățește într-un mod deosebit, astfel încît să fie unică în lume ce propune în ansamblu animația ludică, împrumutul de jocuri și studiul lor, activități de laborator în primul rînd libere mai apoi și cele structurate, cercetarea tradițiilor populare împreună cu copii și bătrîni, activități în cadrul școlilor și spitalelor, sărbători municipale, recuperarea spațiilor verzi, ect.

Un exemplu concret a unui asemenea tip de ludotecă (atenție: nu doar urmărit ca obiectiv, dar deja realizat) este experiența ludotecii Ursul Roșu din orașul Sezze, apărută în 1982.

La Sezze se va naște, în 1992, ASSOLUDO, Asociația Ludotecilor italiene, ce va răspîndi în toată țara, mai ales prin intermediul Cursurilor de formare la nivel național "ludoteca teritorială".

Nu în ultimul rînd: este una dintre rarele excepții europene cînd legislația națională și cea regională recunoaște și valorizează importanța ludotecilor.

FUNȚIILE LUDOTECII:

1. **Funcție de socializare** – activitățile din centrul ludic apar ca mijloc de integrare și de adaptare, favorizează comunicarea, orientează energiile spre sarcini colective.
2. **Funcție ludică și recreativă** – se propun importante modalități de organizare a timpului liber - activități ludico-recreative organizate cu suportul animatorilor voluntari, tinerilor din comunitate, a părinților și educatorilor.
3. **Funcție educativă și de culturalizare** – ludoteca apare ca o alternativă la actualul mod de realizare a educației, care vine să completeze formarea școlară, eventuale carențe, reprezentând totodată un instrument de transmitere a culturii.
4. **Funcție de reglare socială** – centrul ludic permite corectarea într-o manieră lejeră anumitor carențe a personalității copilului, fiind ca și tip de intervenție care completează lipsurile formării și educării, și permite integrarea celor neintegrați și marginalizați.
5. **Funcție economică** – prin recuperarea și recondiționarea jocurilor și jucăriilor în mod special, sau prin contribuția fiecărei familii la achiziționarea acestora, membrii comunităților defavorizate pot economisi sume importante de bani, ce pot fi utilizați în alte scopuri ce țin de viața de familie – mâncare, medicamente.
6. **Funcție inovatoare** – într-o comunitate defavorizată oferă posibilitatea descoperirii unor noi stiluri, moduri de viață, a unor oportunități de petrecere a timpului liber în mod creativ, de descoperire a abilităților personale pe care altfel nu le pot descoperi, mai ales în lipsa mijloacelor materiale, dar și culturale.

MODULUL III: ACTIVITĂȚILE LUDICO-EDUCATIVE

1. COMPETENȚELE LUDOTECARULUI

A fi ludotecar înseamnă să fii:

- **Bun conducător** - și îndrumător pentru grup, fără a reduce libertatea și spontaneitatea jocului.
- **Educat** – a fi în stare să propună jocuri cu bun simț, să intre în raport cu copiii și să dezvolte o funcție educativă prin intermediul jocului.
- **Empatic** – în relație cu copii și să creeze un climat stimulatив flexibil și răbdător în ceea ce privește exigențele copiilor.
- **Sociabil** – să susțină dezvoltarea educativă a copilului, să fie „părinte”, „maestru” și „prieten”.
- **Distractiv** – să întrețină atmosfera, să participe și să propună jocuri folosindu-se de simpatie.

Ludotecarul știe, deoarece :

- **Este informat** – la zi având cunoștințe culturale în ceea ce privește jocurile și jucăriile tradiționale, dar și moderne din zona în care activează ludoteca.
- **Are cunoștințe psihopedagogice și sociologice** – astfel încât să poată propune jocuri și activități în funcție de caracteristicile și nevoile grupului de copii.
- **Cunoaște piața produselor (jocuri , jucării)** – pentru a descoperi și achiziționa produsele cele mai bune în raportul calitate/preț.
- **Cunoaște caracteristicile și regulile jocurilor** – pentru a putea oferi programe și informații competente tuturor beneficiarilor.

Ludotecarul face:

- **Organizează** – are abilități pentru a gestiona un grup de copii, manipulează materiale artistice, ține în ordine jocurile.
- **Inventează, construiește, creează** – este deschis pentru îmbunătățirea bazei de jocuri.
- **Selectează și propune** - este persoana care poate recomanda jocurile potrivite pentru diverse tipuri de beneficiari.
- **Explică** – regulile și conduce activitățile de animație, jocurile.
- **Organizează echipa** – animă activitățile ludice și cunoaște regulile și metodele de gestionare a jocurilor.

2. CE GĂSIM ÎNTR-O LUDOTECĂ ?

Jocuri

- educative pentru diferite domenii: matematică, geografie, istorie, etc.
- logice
- de dezvoltare a abilităților intelectuale și socio-profesionale, de negociere
- jocuri de dezvoltare a creativității și a abilităților manuale
- de construcție
- de echipă sau întreaga familie.

Jucării

- pentru băieți (mașinile, constructor, etc)
- pentru fete (păpuși, accesorii pentru păpuși, bucătăria, etc.)
- pentru preșcolari și școlari mici și mari.

Cărți

- cu drepturile și obligațiunile copilului
- cu povești (ilustrate)
- de colorat
- enciclopedii din diferite domenii
- dicționare
- cărți colecții cu jocuri

Reviste, ziare pentru copii

Echipament audio (un casetofon, CD-uri, casete audio, etc.)

Papetărie

Materiale consumabile

Echipament sportiv

- mingi pentru diferite tipuri de sport
- rachete de tenis de masă
- corzi
- cercuri pentru gimnastică

Materiale igienico – sanitare

Tot ce înseamnă materiale pentru curățenie atât consumabile cât și cele necesare pentru a face curățenie.

Trusă medicală ce cuprinde medicamente folosite în caz de nevoie, pentru a acorda primul ajutor.

Instrumentele de lucru a ludotecarului

- registre
- mape
- albumuri pentru fotografii.

3. STRUCTURA LUDOTECII

Structura ludotecii cuprinde următoarele:

- Orarul
- Numărul maxim de copii
- Documentația (registre de evidență: a copiilor, a jocurilor și materialelor, a împrumuturilor; fișe de identitate a copiilor, mape cu rapoarte lunare, plan de activitate și cu lucrări ale copiilor, album-foto de evaluare a lucrului.)
- Regulamentul intern al ludotecii (cuprinde obiectivele, principiile, normele de comportare al ludotecarilor și copiilor, regulile de împrumut al jocurilor, orarul – toate afișate).

4. ACTIVITĂȚILE DIN LUDOTECĂ

Ludoteca, structurată ca un spațiu care oferă tuturor-copiilor, părinților, cadrelor didactice-posibilitatea de a trăi în deplină libertate dimensiunea jocului și a creativității specifice vârstei, poate cuprinde multe activități care pot fi propuse ținând cont că participanții-mai ales copiii - sunt încurajați/stimulați să facă propuneri/alegeri.

În cadrul ludotecii se pot desfășura activități de tip liber sau organizat:

A. JOC

Tradițional, jocurile sunt folosite ca formă de a petrece în mod distractiv timpul, de a crea o atmosferă relaxantă. Mecanismele pe care le folosesc jocurile au la bază anumite valori, stimulează un anumit tip de relații, sau provoacă situații concrete care rareori se evaluează.

B. ATELIERE

Una dintre activitățile plăcute și mult apreciate de copii de toate vârstele este atelierul de creație.

- *Atelierul de creație* reprezintă spațiul în care fiecare copil își exprimă la maxim propria personalitate, locul în care poate comunica liber despre universul său interior. De ex. :
 - reparație de jocuri și jucării;
 - construcție de jocuri din lemn, stofă sau materiale reciclate;
 - construcție de cărți de diverse forme sau din diferite materiale;
 - construcție de decoruri și scenografie pentru teatru,
 - realizare de costume;

- cinaclul literar, etc.
- Într-o ludotecă aceste ateliere sunt necesare atât pentru activitatea de îmbogățire a colecției de jocuri sau jucării cât și pentru spiritul responsabil și de solidaritate care poate fi dezvoltat,
- nemaivorbind de creativitate, îndemnare și imaginație.
- *Atelier de artă dramatică* – coordonate de ludotecari sau singuri, sunt momente în care copiii pot da frâu liber fanteziei și pot construi scenete, spectacole după povești tradiționale, clasice, moderne sau chiar inventate de ei.
- *Activități psihomotorii* – pot fi desfășurate atât afara cât și în interior și permit copiilor satisfacerea nevoii de mișcare, prin intermediul jocurilor individuale sau de grup, jocuri libere sau cu reguli stricte.
- *Activități de relaxare* unde copiii pot asculta povestiri sau povești citite de un adult, sau pur și simplu un spațiu special în care se pot juca, pot citi, pot asculta muzică singuri sau în grupuri mici

C. ACTIVITĂȚI CULTURALE

- zile de naștere;
- excursii în oraș și pe teritoriul republicii;
- sărbători naționale și internaționale;

D. ÎMPRUMUT de JOCURI

Serviciul de împrumut al jocurilor este cel ce deosebește o ludotecă de alte centre recreative și constă în împrumutarea jocurilor atât copiilor cât și, adulților, voluntarilor pentru o anumită perioadă de timp. Pentru activizarea acestui serviciu echipa de ludotecari stabilește anumite reguli de împrumut care sunt respectate pe tot parcursul funcționării ludotecii.

De exemplu:

Reguli de împrumut a jocurilor

- Împrumutul se face pe baza fișei de împrumut individuale.
- Este necesară prezența persoanei adulte atât la împrumut cât și la returnarea jocului.
- Copilul și jocul care se împrumută sunt înregistrați în registru.
- Se împrumută doar un singur joc.
- Durata maximă de împrumut este de 7 zile.
- Jocul trebuie returnat în aceeași stare de funcționare în care a fost împrumutat (complet cu toate piesele, în stare bună).
- Dacă jocul este prezentat la returnare deteriorat, în funcție de gradul de deteriorare se vor aplica sancțiunile:
 - suspendarea împrumutului pentru o perioadă (o lună, două...)
 - cumpărarea altui joc identic cu cel deteriorat sau achitarea contra valorii acestuia în termen de două săptămâni.
- Jocul care nu se restituie trebuie substituit cu altul.

E. OBSERVAREA

Aici sunt create condiții pentru observare (asupra peștișorilor în acvarium, asupra plantelor, obiectelor, efectuarea diverselor experimente (cu apă, nisip, lut, magnet...), etc.). Foarte importantă este observarea dinamicilor și comportamentelor individuale dar și de grup, posibilitatea intervenției specializate acolo unde este cazul și este solicitat.

Prezența în ludotecă a unor persoane competente și calificate pentru a desfășura activități ludico-educative garantează :

- Favorizarea creativității într-o atmosferă și un ambient unde toată lumea se simte bine, liberă și relaxată.
- Funcționarea unui spațiu amenajat și existența unor instrumente necesare cu care copiii pot avea experiențe bogate, care să-i ajute să-și descopere personalitatea, să-și recunoască interesele și motivațiile proprii dezvoltării personalității.
- Stimularea copiilor pentru jocul liber sau coordonat de un animator/ludotecar.
- Observarea dinamicilor și comportamentelor individuale dar și de grup, posibilitatea intervenției specializate acolo unde este cazul și este solicitat.

Promovarea și susținerea participării familiei la jocul copilului dar și trezirea spiritului ludic astfel încât copilul să crească și să se dezvolte într-o atmosferă relaxantă

5. PRINCIPIILE GENERALE ALE LUDOTECII

- Ludoteca este un serviciu centrat asupra jocului, care este subînțeles ca o activitate liberă, regulată, implicativă ce presupune satisfacere proprie de „ imaginație fantastică”, îmbogățire continuă, care se termină odată cu „sfișitul ” (jocului).
- Ludoteca este un centru recreativ, educativ, social și cultural, care funcționează pentru a asigura o calitate mai bună a copilăriei.
- Ludoteca colaborează cu toate instituțiile ce contribuie la formarea copiilor (familia, școala, mediul).
- Ludoteca se caracterizează ca un serviciu deschis pentru toți copiii, indiferent de vîrstă, capacitate, condițiile sociale din care provin.
- Ludoteca permite copiilor să găsească „adultii ca parteneri de joc”, care-i ajută la solicitarea copiilor.
- Ludoteca permite copiilor a găsi adulți care știu să –i învețe a se juca, a proiecta, a construi jucării și prototipuri ludice....Deasemeni este centru unde copilul desinestător poate să aleagă materiale pentru a construi jucării (din materiale reciclate).
- Ludoteca este un loc unde copilul își poate alege timpul, jocul și de asemeni partenerii de joc.
- Ludoteca este un loc de împrumut al jocurilor.
- Ludoteca este un centru de cultură ludică, care studiază, valorizează și propune jocuri și jucării din trecut, din prezent și de viitor, și/sau din diferite zone geografice.
- Ludoteca este un loc unde părinții se pot juca cu proprii copii.
- Ludoteca este un loc prevăzut pentru copii de la 3-14 ani, dar se pot organiza primirea și altor categorii de

vîrstă, cum ar fi cei mici (creșă), adolescenți și adulți.

- Ludoteca are un sediu fix, dar poate proiecta activități în tot orașul.
- Ludoteca este un loc de colectare a jocurilor.
- Ludoteca este un centru de conținut informație asupra jocurilor (este specific ludotecilor italiene).
- Ludoteca este un spațiu de liberă expresivitate (manifestare) creativă.

Acestea sunt principiile generale ale majorității ludotecilor, dar mai există și principii specifice care reies din condițiile existente, tradițiile și specificul țărilor în care activează, politica organizațiilor finanțatoare etc.